

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

รายวิชาการพยาบาลบิดามารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 (พบ.321) เป็นรายวิชาที่เปิดสอนแก่นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพชั้นปีที่ 3 ลงทะเบียนเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา จิต-สังคม และการปรับเปลี่ยนบทบาทของสตรีและทารกขณะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และหลังคลอดที่มีภาวะปกติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของบทบาทของบิดาและครอบครัวในการให้การพยาบาลและช่วยเหลือขณะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และหลังคลอดที่มีภาวะปกติ ซึ่งการประเมินของสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในรายวิชานี้สามารถประเมินได้จากทักษะทางความรู้ โดยมีการประเมินผลทั้งสิ้นจำนวน 2 ครั้ง คือการประเมินผลกลางภาคเรียนที่ 1 และการประเมินผลปลายภาคเรียนที่ 1 จำนวนคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ในรายวิชานี้ หากผลการประเมินรวมต่ำกว่าร้อยละ 60 แปลผลได้ว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล และหากผลรวมคะแนนมากกว่าและเท่ากับที่ร้อยละ 60 แปลผลได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมินผล (หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, 2547)

การประเมินผลการเรียนของนักศึกษากลางภาคเรียนที่ 1 รายวิชา พบ.321 ของปีการศึกษา 2548 - 2550 มีผู้เรียนสอบผ่านเกณฑ์การประเมินผลที่ระดับคะแนนร้อยละ 60 จำนวนร้อยละ 48.73, 43.89 และ 50.06 จากจำนวนผู้เรียนทั้งหมดตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนสอบปลายภาค ซึ่งคะแนนขั้นต่ำของแต่ละรายวิชาเฉพาะทางการพยาบาลที่กำหนดให้ผู้เรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์มากกว่าหรือเท่ากับ 2.00 จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมินผลและสำเร็จหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในแต่ละรายวิชานั้น เมื่อประเมินจากผลการเรียนปลายภาคเรียนในปีการศึกษาดังกล่าวข้างต้นของรายวิชานี้ มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคต่ำกว่า 2.00 ถึงร้อยละ 15.20, 20.47 และ 16.80 ตามลำดับ และยังพบว่าผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาน้อยกว่า 1.00 คิดเป็นร้อยละ 1.68, 3.14 และ 0.80 ตามลำดับ ซึ่งได้มีการประเมินผลการเรียนรายวิชาทฤษฎีที่รายงานโดยผู้เรียนในช่วงปีการศึกษาดังกล่าวข้างต้น พบว่าผู้เรียนให้ข้อเสนอแนะว่า “มีเนื้อหาหนัก เข้าใจยาก ไม่เห็น

ภาพจริง ทำให้นักภาพไม่ออก และนักศึกษาต้องการให้อาจารย์มีการยกตัวอย่างที่ชัดเจน มีเทคนิคการสอนที่สนุกให้นักศึกษาสนใจ” (รายงานการประเมินผลรายวิชาทฤษฎี; 2548, 2549)

นอกจากนี้ จากการสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนของผู้สอน ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 พบว่าผู้เรียนมีความสนใจในชั้นเรียนน้อย ไม่ตั้งใจเรียน และเนื่องจากเป็นวิชาที่เข้าใจยากที่นักศึกษาไม่สามารถจินตนาการตามการบรรยายได้ จึงกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และเมื่อนักศึกษาต้องเรียนในรายวิชาที่มีความต่อเนื่อง ได้แก่ วิชาการพยาบาลบิดามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ 2 (พบ.322) ที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพยาบาลสตรีตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนและความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ คลอด หลังคลอดตลอดจนทารกในครรภ์ และรวมไปถึงรายวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลบิดามารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 และ 2 (พบ.384ก และ พบ.384ข) ที่เป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบิดามารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ ทั้งในขณะตั้งครรภ์ ระยะเวลาคลอด และหลังคลอด ในภาวะปกติ ผิดปกติหรือเสี่ยงอันตราย ที่พบว่าผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงและนำความรู้จากรายวิชาทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้ ทำให้อาจารย์ต้องทบทวนความรู้ให้ใหม่ก่อนการฝึกปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อ การสอบขึ้นทะเบียนใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ของผู้เรียนที่พบว่าในปีการศึกษา 2549 มีผู้เรียนสอบไม่ผ่านวิชาการพยาบาลมารดาและทารก ร้อยละ 15.60 และสอบไม่ผ่านวิชาการผดุงครรภ์ ร้อยละ 42.21 (รายงานการประชุมคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค เดือนมิถุนายน, 2549) ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และมีการประเมินผลการเรียนรู้โดยแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว จึงควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student center) และใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ให้มากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

การเรียนแบบประสบการณ์เป็นหนึ่งวิธีการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนกลับสิ่งต่างๆ (reflection) ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่หรือวิธีคิดใหม่ๆ (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ, 2545) ซึ่งเป้าหมายของการศึกษาวิธีนี้คือการสร้างจิตสำนึกของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตามสภาพจริง (Freire, 1970) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นประสบการณ์ (experiencing) เป็นขั้นลงมือหรือทำกิจกรรมจากสภาพจริง 2) ขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (publishing) เป็นขั้นของการพูด การเขียน 3) ขั้นอภิปรายผล (discussion) เป็นขั้นของการอภิปรายซักถามเพื่อความเข้าใจที่แจ่มชัดและเพื่อให้ได้แนวคิดต่อการประยุกต์ใช้ 4) ขั้น

สรุปพาดพิง (generalizing) เป็นขั้นตอนของการสรุปผลการเรียนรู้จากทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้นโดยสรุปพาดพิงสู่หลักการหรือมุมมองการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น และ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ (applying) เป็นขั้นของการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การค้นคว้าวิจัย ซึ่งรวมไปถึงการแก้ปัญหาในการทำแบบทดสอบการวัดผลทางการเรียนต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียนรายวิชาการพยาบาลปิตามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ 1 (พบ.321) ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ยึดหลักการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งต้องการศึกษาว่า การเรียนแบบประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะด้านความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ และเพื่อให้ผลการศึกษาที่ได้นำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีของคณาจารย์กลุ่มวิชาการการพยาบาลปิตามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียนแบบประสบการณ์ต่อไป

คำถามการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ภายหลังการจัดการเรียนแบบประสบการณ์มีคะแนนทักษะด้านความรู้รายวิชา พบ. 321 เพิ่มขึ้นหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนแบบประสบการณ์ต่อคะแนนทักษะด้านความรู้ รายวิชา พบ. 321 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะด้านความรู้ รายวิชา พบ. 321 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่มีคะแนนสอบผ่านเกณฑ์ ภายหลังการจัดการเรียนแบบประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนแบบประสบการณ์

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะด้านความรู้ รายวิชา พบ. 321 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 กลุ่มที่มีคะแนนสอบไม่ผ่านเกณฑ์ หลังการจัดการเรียนแบบประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนแบบประสบการณ์

3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะด้านความรู้ รายวิชา พบ. 321 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ทั้งหมด หลังการจัดการเรียนแบบประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนแบบประสบการณ์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนแบบประสบการณ์ต่อคะแนนความรู้ในเนื้อหา รายวิชา พบ. 321 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาการพยาบาลปิตามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2552 คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนแบบประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนกลับสิ่งต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ หรือวิธีคิดใหม่ โดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตามสภาพจริง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นประสบการณ์ ขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นอภิปรายผล ขั้นสรุปพาดพิง และขั้นประยุกต์ใช้

ทักษะด้านความรู้ หมายถึง ความชัดเจนในรายวิชาการพยาบาลปิตามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ครอบคลุมในส่วนของระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด รวมถึงทารกแรกเกิด ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ ประเมินได้จากการทดสอบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนแบบประสบการณ์

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หมายถึง ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาการพยาบาลบิดามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2552 คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

นักศึกษาที่มีคะแนนสอบไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผล หมายถึง ผู้เรียนที่มีคะแนนรวมการสอบกลางกระบวนวิชาการพยาบาลบิดามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 น้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนสอบกลางภาคเรียน

นักศึกษาที่มีคะแนนสอบผ่านเกณฑ์ประเมินผล หมายถึง ผู้เรียนที่มีคะแนนรวมการสอบกลางกระบวนวิชาการพยาบาลบิดามารดา-ทารก และการผดุงครรภ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60 ของคะแนนสอบกลางภาคเรียน

PAYAP UNIVERSITY